

שעור יב: המנחה (ג)

למיני המנחות

Shiur #12: The Minhah (part 3)

The Varieties of the Mincha Experience

(1) ויקרא ב

(א) וּנְפֹשׁ פִּי־תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לַה' סֹלֶת יִהְיֶה קֶרֶבֶנוּ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנְהָ: (ב) וְהָבִיִּי־אֶל־בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ מִשֶּׁם מִלֹּא קִמְצוּ מִסֹּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה': (ג) וְהִנּוֹתֶרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קִדָּשִׁים מֵאִשֵּׁי ה': (ד) וְכִי תִקְרַב קֶרֶבֶן מִנְחָה מֵאַפֶּה תִּנּוֹר סֹלֶת חֲלֹזֹת מִצֵּת בְּלוּלָת בֶּשֶׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בֶּשֶׁמֶן: (ה) וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמִּחְבֵּת קֶרֶבֶןֶךָ סֹלֶת בְּלוּלָה בֶּשֶׁמֶן מִצָּה תִּהְיֶה: (ו) פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא:

(ז) וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קֶרֶבֶןֶךָ סֹלֶת בֶּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: (ח) וְהִבֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֶלֶה לַה' וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: (ט) וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה':

(י) וְהִנּוֹתֶרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קִדָּשִׁים מֵאִשֵּׁי ה': (יא) כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה' לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַה': (יב) קֶרֶבֶן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַה' וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יָעֲלוּ לָרֵיחַ נִיחֹחַ: (יג) וְכָל־קֶרֶבֶן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלֹחַ וְלֹא תִשְׁפִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קֶרֶבֶןֶךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (יד) וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בְּבוּרִים לַה' אֲבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גָּרֵשׁ בְּרֹמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּבוּרֶיךָ: (טו) וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְהָ מִנְחָה הוּא: (טז) וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ אִשָּׁה לַה':

(2) ויקרא ו, ז-טז

(ז) וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי-אֶהֱרֹן לִפְנֵי ה' אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטִיר הַמְזֻבָּח רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַפְּרָתָהּ לָהּ: (ט) וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֵל בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ: (י) לֹא תֹאפֶה חֲמִץ חֹלֶקֶם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשִּׁי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא פַחֲטָאֵת וְכֹאשִׁם: (יא) כָּל-זָכָר בְּבִנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה **חֶק-עוֹלָם** לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשִּׁי ה' כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ:

(יב) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יג) זֶה קָרָבָן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאֹפֶה סֹלֶת מִנְחָה תַמִּיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב: (יד) עַל-מַחֲבַת בִּשְׁמֹן תַּעֲשֶׂה מִרְבַּכַת תְּבִיאֶנָּה תִפְיֵל מִנְחַת פָּתִים תִּקְרִיב רֵיחַ-נִיחֹחַ לָהּ: (טו) וְהִכֹּהֵן הַמִּשְׁיָח תַּחֲתֵיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ **חֶק-עוֹלָם** לָהּ כָּלִיל תִּקְטֹר: (טז) וְכָל-מִנְחַת כִּהֵּן כָּלִיל תִּהְיֶה לָּא תֹאכֵל:

(3) שמות כה, כג-ל

(כג) וְעֲשִׂיתָ שְׁלֹחַן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים אָרְבּוֹ וְאַמָּה רָחֳבּוֹ וְאַמָּה וְחֲצִי קֹמָתוֹ: (כד) וְצִפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וְעֲשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב: (כה) וְעֲשִׂיתָ לוֹ מִסְגָּרָת טָפַח סָבִיב וְעֲשִׂיתָ זָר-זָהָב לְמִסְגָּרָתוֹ סָבִיב: (כו) וְעֲשִׂיתָ לוֹ אֲרָבַע טַבַּעֲתֹת זָהָב וְנָתַתָּ אֹת-הַטַּבַּעֲתֹת עַל אֲרָבַע הַפָּאֵת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: (כז) לְעִמַּת הַמִּסְגָּרָת תִּהְיוּן הַטַּבַּעֲתֹת לְבָתִּים לְבָדִים לְשֹׂאת אֹת-הַשְּׁלֹחַן: (כח) וְעֲשִׂיתָ אֹת-הַבָּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אוֹתָם זָהָב וְנִשְׂאָבֶם אֹת-הַשְּׁלֹחַן: (כט) וְעֲשִׂיתָ קַעֲרָתָיו וּכְפֹתָיו וּקְשוּתָיו וּמִנְקִיָּתוֹ אֲשֶׁר יִסֹּךְ בָּהֶן זָהָב טָהוֹר תַּעֲשֶׂה אוֹתָם: (ל) וְנָתַתָּ עַל-הַשְּׁלֹחַן לֶחֶם פָּנִים לִפְנֵי תַמִּיד:

(4) ויקרא כד, ה-ט

(ה) וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אוֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת: (ו) וְשִׁמַּת אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכֹת עַל הַשְּׁלֹחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי ה': (ז) וְנָתַתָּ עַל-הַמַּעֲרֻכֹת לִבְנֵה זֶכֶה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאִזְכָּרָה אֲשֶׁה לָּהּ: (ח) בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנָהּ לִפְנֵי ה' תַּמִּיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל **בְּרִית עוֹלָם**: (ט) וְהִיתָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו וְיֹאכְלוּהוּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשִּׁי ה' **חֶק-עוֹלָם**:

(5) משלי ל:ח

שָׂאוּ וְדַבְּרֵם-כָּזָב הִרְחֹק מִמֶּנִּי רֹאשׁ וְעֹשֶׂה אֶל-תַּתְּנוּ-לִי הִטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֲקִי:

(6) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה סז

והמצוה הס"ז היא שצונו שיהיה מעשה המנחה על התואר הנזכר במין מין מהם. והוא אמרו יתעלה ונפש כי תקריב קרבן מנחה ליי, ואם מנחה על המחבת, ואם מנחת מרחשת. ואמר להשלמת המעשה וזאת תורת המנחה.

(7) רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות

יש בכללן שלש ועשרים מצוות, עשר מצוות עשה, ושלוש עשרה מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' לעשות העולה כמעשה הכתובים על הסדר, ב' שלא לאכול בשר העולה, ג' סדר חטאת, ד' שלא לאכול מבשר החטאת הפנימית, ה' שלא יבדיל בחטאת העוף, ו' סדר האשם, ז' שיאכלו הכהנים בשר קדשי קדשים במקדש, ח' שלא יאכלום חוץ לעזרה, ט' שלא יאכל זר מקדשי קדשים, י' סדר השלמים, י"א שלא לאכול בשר קדשים קלים קודם זריקת דמים, י"ב לעשות כל מנחה כסדר מעשה הכתובין בתורה, י"ג שלא ישים שמן על מנחת חוטא, י"ד שלא יתן עליה לבונה, ט"ו שלא תיאכל מנחת כהן, י"ו שלא תיאפה מנחה חמץ, י"ז שיאכלו הכהנים שירי מנחות, י"ח שיביא אדם כל נדרי ונדבותיו ברגל שפגע בו ראשון, י"ט שלא יאחר נדרו ונדבתו ושאר דברים שהוא חייב בהן, כ' להקריב כל קרבנותיו בבית הבחירה, כ"א להביא קדשי חוצה לארץ לבית הבחירה, כ"ב שלא לשחוט קרבנות חוץ לעזרה, כ"ג שלא להקריב קרבן חוץ לעזרה. וביאור מצוות אלו בפרקים אלו.

(8) רמב"ם מעשה הקרבנות י"ב

(א) המנחות הן מן הקרבנות. והמנחות הבאות בפני עצמן, ואינן באות משום נסכים, מהן מנחת ציבור, ומהן מנחת יחיד.

(ב) וכל המנחות סולת חיטים, חוץ ממנחת שוטה ועומר התנופה שהן מן השעורים:

(ג) שלש מנחות לציבור. עומר התנופה, והוא קרב למזבח, כמו שיתבאר. ושתי הלחם שמביאין ביום עצרת, ואלו נקראו מנחה, ואינן קרבין לגבי המזבח, והן חמץ, ועליהן נאמר קרבן ראשית תקריבו אותם ליי ואל המזבח לא יעלו. והמנחה השלישית הוא לחם הפנים שעושין בכל שבת, ואינו קרב לגבי

המזבח, אלא כולו נאכל לכהנים, כמו שיתבאר (רמב"ם תמידין ומוספין ד' ט"ז-י"ב):

(ד) ותשע מנחות ליחיד, וכולן קרבין למזבח. ואלו הן,

1. מנחת חוטא, והיא מנחה שמקריב העני כשיתחייב חטאת ולא תגיע ידו.
2. מנחת שוטה, והיא מנחת הקנאות, שכבר נתפרשו מעשיה.
3. המנחה שמקריב כל כהן תחילה כשייכנס לעבודה, שמקריב אותה בידו, והיא הנקראת מנחת חינוך.
4. המנחה שמקריב כהן גדול בכל יום, והיא הנקראת חביתין.

5. מנחת סולת, והיא באה בנדר ובנדבה.

6. מנחת המחבת, והיא באה בנדר ובנדבה.

7. מנחת המרחשת, והיא באה בנדר ובנדבה.

8. מנחת מאפה תנור חלות, והיא באה בנדר ובנדבה.

9. מנחת מאפה תנור ריקין, והיא באה בנדר ובנדבה:

(9) רמב"ם מעשה הקרבנות י"ג

(א) מצות עשה לעשות כל מנחה כמצותה האמורה בתורה...

(ה) מנחת הסולת כיצד היתה נעשית, מביא עישרון סולת או כמה עשרונות כפי נדרו, ושמן הראוי לה, ומודד בעישרון של מקדש. ונותן שמן בכלי, ואחר כך נותן עליו את הסולת, ואחר כך נותן שמן אחר על הסולת, ובולל בו הסולת, ואחר כך נותנה בכלי שרת, וצק לתוכה שמן. ושמן שנתן תחילה, עם שמן הבלילה, עם השמן שיצק, הכל לוג לעישרון. ונותן עליה לבונתה: (ו) מנחת המחבת והמרחשת כיצד, נותן השמן בכלי, ונותן עליו הסולת, ונותן על הסולת שמן אחר, ובולל הסולת, ואחר כך לשה בפושרין, ואופה אותה במחבת או במרחשת כמו שנדר. ופותת אותה פיתים, ונותנה בכלי שרת, ויוצק עליה שאר השמן, ונותן לבונתה: (ז) מה בין מחבת למרחשת, מרחשת יש לה שפה, והבצק שאופין אותו עליה רך, שהרי יש לה שפה ואינו יוצא, ומחבת אין לה שפה, והבצק שאופין אותו בה קשה, כדי שלא יצא מכאן ומכאן:

(ח) מנחת מאפה תנור כיצד, אם חלות היא, בולל הסולת בשמן, ולש בפושרין, ואופה, ופותת, ונותן בכלי שרת, ונותן עליה לבונתה, ואין בה יציקת שמן, שנאמר חלות מצות בלולות בשמן. ואם רקיקין הן, לש את הסולת בפושרין, ומושח את הרקיקין בשמן, שנאמר ורקיקי מצות משוחים בשמן. וייראה לי שאחר אפייה מושח אותן.

פרשת המנחה לכותרותיה

i. מנחת סלת – לא אפוי ולא מטוגן

(א) וְנָפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לַה' סֶלֶת יִהְיֶה קֶרֶבֶן וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנָה:

(ב) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל־בְּנֵי אֹהֲרֵן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצָם מִשֶּׁם מִלֹּא קִמְצוּ מִסֶּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ הַמִּזְבֵּחַ

אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַה': (ג) וְהִנֹּחֲתָרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרֵן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי ה':

ii. מנחת מאפה תנור (חלות או ריקין)

(ד) וְכִי תִקְרַב קֶרֶבֶן מִנְחָה מֵאַפֶּה תִּנּוֹר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלָת בֶּשֶׁמֶן וְרִיקִין מִצֹּת מִשְׁחִים בֶּשֶׁמֶן:

iii. מנחה מטוגנת (מחבת או מרחשת)

(ה) וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמִּחְבֶּת קֶרֶבֶן סֶלֶת בְּלוּלָה בֶּשֶׁמֶן מִצֹּת תִּהְיֶה:

(ו) פָּתוּת אֹתָהּ פָּתִים וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא:

(ז) וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קֶרֶבֶן סֶלֶת בֶּשֶׁמֶן תִּעֲשֶׂה:

(ח) וְהִבִּיֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֹלֶה לַה' וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: (ט) וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ

וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַה': (י) וְהִנֹּחֲתָרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרֵן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי ה':

iv. מצוות המתלווים (איסור חימוץ, שאר ודבש וחיוב המלח במלח)

(יא) כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה' לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ כִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַה':

(יב) קֶרֶבֶן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַה' וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יָעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ:

(יג) וְכָל־קֶרֶבֶן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלֹחַ וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קֶרֶבֶן תִּקְרִיב מֶלַח:

v. ממנחת העמר

(יד) וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַה' אֲבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כְּרִמָּל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:

(טו) וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לִבְנָה מִנְחָה הוּא:

(טז) וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ אֲשֶׁה לַה':